De revolutionnaire zin der zich anti-revolutionnair noemende partij.

I.

Es ist nichts so revolutionair, weil nichts so unnatürlich und erschütternd ist, als das Streben, das Veraltete festzuhalten, während die ganze Welt nach dem Gesetze der Schöpfung in ewigen Fortschritt begriffen ist.

ARNOLD.

Toen wij onlangs de partij der zich noemende *anti*-revolutionnairen als de radicaalste en meest revolutionnaire partij van allen beschreven, hebben sommigen daarin eene paradox, eene scherts willen zien. Zeer ten onregte. Deze partij die voorgeeft, (1) aan de beginselen der grondwet en der waarachtige constitutioneele regering te willen vasthouden, predikt eene leer en verkondigt stellingen die, consequent gevolgd, onvermijdelijk èn grondwet èn constitutioneele beginselen omverwerpen en vernietigen.

Deze partij noemt zich »de partij der historische nationale politiek.” Deze titel, indien zij gegrond ware, zou voor den constitutioneelen zin der partij niets bewijzen. Historisch sluit revolutionnair niet uit. Wanneer het revolutionnaire element eenmaal in het volksleven is ingetreden, wordt het een historisch feit en men bouwt dan, op historischen grond bouwende, op revolutionnairen grond. Er is geene partij die zich niet, wanneer haar dit goeddunkt, met volle regt »de *historische partij*” zou kunnen noemen. De historie-manie is eene zuster der citatenmanie. Gelijk men uit alle litteratuur voor alle stellingen, leeringen en opiniën plaatsen ter staving kan voor den dag brengen, zoo kan men ook uit de historie antecedenten voor alle denkbare beginselen en begrippen bijbrengen. PHILIPS II behoort zoowel tot de geschiedenis als WASHINGTON, en JAN VAN LEIDEN is evenzeer een historisch persoon als prins WILLEM. Die voor de deugdelijkheid zijner leer geen meer afdoend bewijs weet bij te brengen, dan een feitelijk historisch bestaan, dan eene reeks van antecedenten, overleveringen en oorkonden, dat men vroeger óók zoo gedacht, gesproken en gedaan heeft, bewijst niets, tenzij hij er bij bewijze, dat men toen *te regt* zoo dacht, sprak en deed en dat, wat voor DIEN tijd regt gedacht, gesproken en gedaan was, ook voor ONZEN tijd regt is te denken, te spreken en te doen. De geschiedenis der volken is de geschiedenis van vele dwalingen en verkeerdheden, van veel opzettelijk onregt, van nog meerder in onwetendheid begaan misverstand. Op een historisch feit bouwen is veelal slechts op eene historische dwaling of verkeerdheid bouwen. Het bewijs dat eene leer antiek is, bewijst niet dat zij deugdelijk is. Het oudste historische feit, dat de geschiedenis des menschdoms ons levert, is eene zonde; de geschiedenis der eerste heerschappij is de geschiedenis der eerste overweldiging. De deugdelijkheid der leer moet aangetoond en bewezen worden uit hare innerlijke voortreffelijkheid, uit hare geschiktheid om de behoeften te bevredigen van den dag van heden; om te dienen voor de menschen van heden, niet voor het geslacht dat ook reeds der historie toebehoort.

Ook mag men vooral niet uit het oog verliezen, dat hetgeen de historiomanen *historische beginselen* noemen, slechts een, willekeurig uit het geheel der geschiedenis gerukt, fragment is. Is, wat 400, 600, 800, 1000 jaren geleden gebeurde, niet evenzeer historisch als hetgeen 200 jaren geleden voorviel? Indien de waarde, de deugdelijkheid der leer grooter is naarmate van hare antiquiteit, waarom dan niet opgeklommen tot den zondvloed of de schepping der wereld? De geschiedenis is eene aaneenschakeling van feiten; elk feit vindt zijne reden in een voorgaand feit; elk gevolg heeft zijne oorzaak; elk historisch beginsel rust op een vroeger historisch beginsel. Brengt gij ons terug tot de historische beginselen van voor 200 jaren, gij zult, wilt gij consequent zijn en aan uwe leer getrouw blijven, ook daar weder naar het historisch beginsel der nationale politiek moeten zoeken, en ons weder 200 jaren verder terug brengen. Deze leer leidt regtstreeks tot den man, die zonder historisch beginsel was, (den eersten revolutionair dus), tot ADAM. Hetgeen ons in dit leerstelsel echter bijzonder treft, wanneer wij thans weder eens den blik voor ons uitwerpen, is, dat, naar de leer der partij, al die beginselen van magtsverdeeling, van mederegering des volks, al die stellingen uit het Leugenboek van het constitutioneele geloof, al die inkruipselen van den revolutie-geest, na 200 jaren, wanneer zij met het eerwaardige stof der geschiedenis bedekt zijn, óók *historische beginselen*, zullen geworden zijn. *Wenn er selig einst, verstorben, wird er auch ein Ahne seyn!* Dit is zeker iets troostrijks. Voor de *Nederlanders* en de behoudend-progressistische, nationale politiekers van 2050, zullen onze *revolutionnaire* beginselen, »de *historische* beginselen eener nationale staatkunde” zijn. Het uurwerk dezer heeren zal slechts 200 jaren achterloopen, gelijk het uurwerk der tegenwoordige historische politiekers 200 jaren achterloopt.

Wij hebben het misbruik van het met *historische beginselen* schermen en het willekeurige van één enkel tijdvak, als het tijdvak van het *historisch beginsel* bij uitnemendheid, uit het geheel der geschiedenis te scheuren, slechts in het voorbijgaan willen aanstippen. Wij willen echter aan de historiomanen eene beleefdheid doen, Wij willen hun het bewijs van de inwendige deugdelijkheid hunner leer schenken; wij willen aannemen, dat al wat antiek is legitiem is; dat al wat tot de geschiedenis behoort onschendbaar eu volmaakt is; wij willen aannemen, dat het feit *regt* is, dat een antecedent alles beslist, dat tegen overlevering geene theorie ontvankelijk is. Wij willen alleen naar de documenten van oorsprong, naar het bewijs der zestien kwartieren vragen; wij willen enkel het bewijs vorderen, dat het beginsel der partij, het »*historisch* beginsel eener *nationale* politiek” is. Wij willen meer doen. Wij willen, ten gevalle der partij, aannemen, dat de historie begint met de Hervorming, of met het Stadhouderschap van Prins WILLEM, of met de Synode van Dordrecht; dat toen eerst de ware schepping der wereld plaats vond; dat al wat vóór dien tijd gebeurde, slechts het woelen der elementen in den chaos was; dat dit het juiste en het eenige tijdvak was, dat »het *historisch beginsel*” zich openbaarde en »de *nationale politiek*” begon. Welnu, zelfs op dit gebied houden wij de valschheid der leer staande. De partij noemt zich *anti*-revolutionnair terwijl wij haar *revolutionair* noemen; zij noemt zich *historisch*, de beginselen eener *nationale* politiek handhavende. Wij ontkennen dit; de leer dezer partij is zelfs historisch onwaar; zij predikt eene anti-nationale politiek; zij is in strijd met de overleveringen onzer geschiedenis; zij is in lijnregte tegenspraak met hetgeen de grond van ons historisch bestaan uitmaakt; zij graaft den bodem weg waarop rust hetgeen zij bovenal zegt te willen handhaven: de constitutioneele monarchie van het Huis van Oranje. Hare monarchale beginselen zijn beginselen van het hof van LODEWIJK XIV, en wat zij ons wil opdringen als eene oorspronkelijk Nederlandsche loyauteit, is slechts eene onhandige vertaling van den jongsten Franschen roman der legitimiteit. Om de rol der trouwe Zwitsers te kunnen spelen, is men verpligt eene revolutionnaire partij, een ontkiemend schrikbewind, te improviseren. Men maakt het Koningschap zwak, om zich onontbeerlijk te maken.

(1) *Voorgeeft*, want hoe kunnen wij aan de opregtheid dier verzekering geloof slaan, wanneer wij in éénen adem daarbij hooren voegen: »— — — dat de revolutie hier te lande” (d. i. *onze* revolutie van maart met de daarop gevolgde grondwets-herziening) geen bloed heeft gekost, is niet haar werk,” (namelijk van de *Nieuwe Rotterdamsche Courant*) »hoezeer zij behoort tot de mede-bevorderaars van die revolutie. Niet door hare magt is het bloed gespaard. — Maar die revolutie, moge zij geen bloed hebben gekost, toch heeft zij ons veel gekost; eene *gruwsame vernedering* van de Koninklijke Majesteit; eene *vergruizing* van het huis van Oranje, in den persoon van WILLEM II, den held van Waterloo, van wien men, even als van LODEWIJK XVI, kan zeggen:

»*Son coeur ne sut qu' aimer, pardonner et mourir;*
»*Il aurait pu règner, s'il avait su* PUNIR.”

Dit is daidelijk genoeg. De grondwet van 1848 bestaat dus slechts door — — — *straffeloosheid*. Deze opmerkelijke openbaring van den zin en geest der anti-revolutionnaire partij, zijn wij weder verschuldigd aan de opregtheid van het GOUDSCH KRONYKSKE, *met den Toetssteen; Voor de Wet, den Koning en het Volk onder Gods gunst*, no. 24.

Buitenlandsche Berigten.

DUITSCHLAND.

Frankfort, *15 oct.* De Koningen van Beijeren en van Wurtemberg zijn den 11den te Bregentz aangekomen en den 12den hield de Keizer van Oostenrijk aldaar eene wapenschouwing over een groot gedeelte van het Vorarlbergsche legerkorps.

— Men verzekert, dat de Oostenrijksche bondspresident, graaf *v. Thun*, gisteren belangrijke depèches uit Bregentz heeft ontvangen, welke op de Keurhessische zaak betrekking hebben.

— Men spreekt veel van gelijktijdige voorstellen, welke zoowel te Berlijn als te Weenen zouden gedaan zijn, om Oostenrijk en Pruisen gemeenschappelijk te doen handelen in de Keurhessische zaak, en wel om deze staten gemeenschappelijk te doen interveniëren in het Keurvorstendom, tot herstel der bedreigde rust, of liever tot herstel van het gezag des Keurvorsten. In goed onderrigte kringen alhier houdt men vooralsnog zoo iets slechts voor een vromen wensch.

— Dat weldra de heer *Elwers* in het Keurvorstelijk ministerie zal komen en wel als minister van Justitie, schijnt thans tamelijk zeker; evenzoo dat *Hassenpflug* als minister van Binnenlandsche Zaken zal vervangen worden; dat deze echter reeds afgetreden is, zoo als sommige bladen melden, is ongegrond.

— Prins *Frederik van Hessen* is weder vertrokken, ten einde zich naar Warschau te begeven, alwaar hem door den Keurvorst eene zending voor den Keizer van Rusland is opgedragen.

— Van eene geloofwaardige zijde verzekert men, dat nog in den loop dezer week het geheele Pruisische korps, dat bij Kreutznach staat, naar Wetzlar zal oprukken en vereenigd met het aldaar staande legerkorps de Keurhessische grenzen zal naderen.

— Van de zijde des engeren bondsraads verwacht men eerlang een besluit nopens de Keurhessische zaken. In zijne zitting van gisteren kwam een berigt in van de Keurvorstelijke regering over den tegenwoordigen staat van zaken in Keurhessen, hetwelk aan het daartoe bestemde comité tot het uitbrengen van een rapport werd verzonden.

Kassel, 25 oct. Het einde der crisis schijnt nabij te zijn. Twee achtingswaardige constitutioneele mannen zijn gisteren, op bevel van den Keurvorst, door het lid van het hooggeregtshof *Elwers*, naar Wilhelmsbad ontboden, namelijk de opper-finantie-raad *Duysing* en de vleugel-adjudant van den Keurvorst, *von Lossberg*. De laatste is een neef van *Hassenpflug*, maar zijn verklaarde vijand. De gevoelens van *Duysing* zijn bekend. Beide zijn dezen morgen met den eersten spoortrein naar Wilhelmsbad vertrokken.

Wilhelmsbad, 26 oct. De ministerieële crisis is voorbij. De voorstellen door het geachte lid van het hoog geregtshof, *Elwers* gedaan, zijn *verworpen*. Als grondslag dier voorstellen kunnen wij wel noemen het opgeven van de Groot-Duitsche staatkunde, waarom de heer *Elwers* dan ook eenen anderen minister van Buitenlandsche Zaken gewenscht had. Maar graaf *Rechberg* is uit Bregentz aangekomen, en de Oostenrijksche invloed heeft de plannen, die men in het belang van den vrede in het keurvorstendom op het oog had, weder verijdeld.

Stuttgart, 24 oct. Uit eene geloofwaardige en doorgaans goed onderrigte bron verneemt men het belangrijk berigt, dat de vereffening der geschillen tusschen de beide groote mogendheden, ter zake der Duitsche quaestie gerezen, op handen is, en dat reeds eene overeenstemming in de Keurhessische aangelegenheid is tot stand gekomen, in dier voege, dat *Hassenpflug* als minister ontslagen zal worden, maar zich vooreerst nog eenigen tijd naar Frankfort als gezant zal begeven, tot dat Pruisen met de geheele Unie aan den bondsdag deelneemt. Zoo, in weerwil van het ontslag van *Hassenpflug*, eene tusschenkomst in Hessen tot herstel van het landsheerlijk gezag noodig mogt zijn, dan zal zij gemeenschappelijk door Oostenrijk en Pruisen worden bewerkstelligd.

Berlijn, 24 oct. Terwijl de Pruisische troepen zich in steeds grooter aantal aan de Hessische grenzen concentreren, hebben de Oostenrijksche afdeelingen in Boheme en Vorarlberg tegenbevel uit Weenen bekomen. Den beweeggrond daartoe zoekt men in eene nota van lord Palmerston, die zich tegen het binnenrukken van Oostenrijkers in Keurhessen verklaart, alsmede in een wenk van Rusland, hetwelk zich niet overtuigen kan, dat Pruisens staatkunde eene revolutionnaire is. De Koning acht zich persoonlijk verpligt zijn aan het Duitsche volk gegeven woord te houden en het constitutioneel beginsel tegen alle aanvallen te verdedigen. (?) Hij wil den geheelen invloed van Pruisen tegen de aanmatiging van Oostenrijk in de schaal leggen. Zoo het schijnt heeft men ditmaal gezegepraald. Te Wilhelmsbad moet ten minste eene verandering op til te wezen, sedert het verzoek van al de officieren om hun ontslag, op acht na, aldaar ontvangen is. Reeds heden is hier het gerucht in omloop, dat *Hassenpflug* zijn ontslag genomen heeft.

ENGELAND.

Londen, 25 oct. Men mag het er voor houden, dat het groote werk om de Atlantische- en Stille Zuid-Zeeën te vereenigen, thans werkelijk is begonnen. De Amerikaansche maatschappij, aan welke de concessie daartoe verleend is, onderhoudt thans niet alleen twee stoomschepen in de wateren van San Juan, tot daarstelling van een provisioneel middel van vervoer, maar heeft ook reeds twaalf ingenieurs aan het werk, tot het bestieren van den kanaal-arbeid. Luidens het door den Amerikaanschen Staat van Nicaragua verleende octrooi, zal het werk in twaalf maanden tijds, voltooid moeten wezen.

— Men schrijft uit New-York den 28sten september: »Voor de eerste maal heeft men eene nieuwe wet toegepast die magtiging verleent tot de geregtelijke opeisching van eenen voortvlugtigen slaaf, door den eenen staat van den anderen.

»Een zwarte slaaf, *James Hamlet* genaamd, was sedert twee jaren ontvlugt uit de woning van mevr. *Brown*, te Baltimore, in den staat Maryland.

»De eigenares van den slaaf, onderrigt dat hij te New-York woonde, heeft hem door twee officieren van politie uit die stad in hechtenis doen nemen, en *James Hamlet*, is voor het ommegaand hof van New-York gebragt, om zijne identiteit en de regten der eischeres te constateren.

»De kleurlingen die te New-York wonen, begaven zich in groote menigte naar de teregtzitting en verwachtten met angstige spanning den uitslag van deze zaak af, omdat zij door vele gelijksoortige gevolgd zal worden.

»De regter *Alexander Gardiner* heeft, na onderscheidene getuigen gehoord te hebben, de regtmatigheid der opeisching aangenomen en de volgende uitspraak gedaan:

»Overwegende dat uit de verklaringen der getuigen en uit de overgelegde stukken blijkt, dat de dienst en de arbeid van *James Hamlet* gedurende geheel zijn leven toebehooren aan *Mary Brown*, wonende in de stad Baltimore, in den staat Maryland; dat genoemde *Hamlet* uit den staat Maryland, waar zijne diensten en zijn arbeid verbonden waren, ontvlugt is, om in den staat New-York, waar hij in hechtenis is genomen, eene schuilplaats te zoeken,

»Magtig ik, regter, uit kracht van de magt mij daartoe gegeven door eene wet van het congres, gezegde *Mary Brown* of *Thomas Clare*, haren gemagtigde, alle middelen van dwang en overreding te bezigen, naar de omstandigheden zullen medebrengen, om zich van gezegden *James Hamlet*, voortvlugtigen slaaf, meester te maken, ten einde hem terug te brengen naar den staat Maryland, van waar hij ontsnapt is."

»De ongelukkige neger werd terstond, aan de handen geboeid, in een rijtuig geworpen en naar Baltimore op het schip *John Potter* ingescheept. De kosten van gevangenneming, instructie en vonnis, vereffend tot 71 dollars (omstreeks *f* 250) zijn gebragt ten laste der vervolgende partij.

»De aanwezige negers en mulatten, die bij de zitting tegenwoordig waren, hadden niet zonder eenig gemor, het, tegen een mensch van het Afrikaansche ras uitgesproken vonnis aangehoord. Hunne ontevredenheid barstte daarbuiten los, toen zij het rijtuig zagen vertrekken. Een abolitionist, *Benton*, riep uit: »Het is eene schande dat de mensch een slaaf is van een ander. Er zijn vele honderde gevlugte slaven te New-York; hen wacht een dergelijk lot, als hunne broeders niet zooveel geestkracht bezitten om zich tegen de verdrukking te verzetten. Wat mij betreft, als ik mij in het geval bevond, ik zoude mijne kleederen tot mijn laatste hemd verkoopen om mij eenen dolk te verschaffen en den eersten officier van politie, die de hand aan mij durfde te slaan, daarmede te doorsteken."

»Die oproerige taal vond weerklank bij de toeschouwers, maar een verstandig man deed hen begrijpen, dat geweld tot niets anders zoude leiden dan geweld uit te lokken, dat de ambtenaren van politie, aan wie dergelijke in-hechtenis-nemingen zijn opgedragen, gewapend zijn met *revolvers*, of pistolen met onderscheiden loopen, en dat alle tegenstand nutteloos zoude wezen. Dit oproerig tooneel eindigde met de kreeten: *Leve de abolitionisten! Weg met de kooplieden in menschenvleesch, die als wetgevers te Washington zitting hebben!* De menigte ging daarop spoedig uiteen."

BELGIE.

Brussel, 26 oct. Het is hoogst moeijelijk de bedoelingen van het Elysée juist te waarderen en zijne plannen naar zijne openbare handelingen en de verklaringen zijner organen goed te beoordeelen. Het is eene aanhoudende afwisseling van aanvallen en terugtrekken, van stoutmoedigheid en aarzeling, van uittartingen en toenadering.

Na eene reeks van artikelen, waarin de *Constitutionnel* den schijn aannam, dat hij zijne eischen hoe langer zoo lager stelde, waarin hij overeenstemming predikte tusschen den President en de Wetgevende Vergadering, behelst hij nu eenen heftigen uitval tegen de permanente commissie, en, om de strekking van den aanval nog te verzwaren, heeft het Elysée het geheele stuk in den *Moniteur* laten overnemen, waardoor het daaraan eene soort van officieële sanctie heeft gegeven. Te gelijker tijd bevat de *Patrie*, die door twee van hare voornaamste redacteurs verlaten is, omdat zij zich niet konden vereenigen met haren Napoleontischen ijver, — een artikel onderteekend door haren eigenaar, den heer bankier *Delamarre*, waarin ronduit verklaard wordt, dat de heer *Lodewijk Napoleon*, zonder eenig voorbehoud, een beroep zal doen op het algemeen stemregt, ten behoeve der verlenging van zijn gezag; en eindelijk verklaart daarentegen het *Bulletin de Paris*, een ander orgaan van het Elysée, dat waarvan men, wel is waar, als het te pas komt, niets wil weten, — dat de President er volstrekt niet aan denkt om de vergadering, zoodra zij weder zal zijn bijeen gekomen, met de quaestien der verlenging van zijn gezag bezig te houden, dat dit eene zaak is, waarover hij zich niet vóór 1 mei 1852 behoeft bezorgd te maken en het bij gevolg eene dwaasheid is, nu reeds Frankrijk over die quaestie in spanning te willen brengen. Die het kan, moge dusdanige tegenstrijdigheden begrijpen!

Hoe het zij, de opneming van het artikel van den *Constitutionnel* in den *Moniteur*, heeft gisteren te Parijs eenen grooten indruk gemaakt. Er werden allerlei aanmerkingen daarover gemaakt, en onder de meest verspreide, zoo al niet de waarschijnlijkste geruchten, behoorde dat de President en den generaal *Changarnier*, hoe weinig men dit ook konde verwachten, het onderling volkomen eens waren geworden; dat laatstgenoemde, eensklaps bekeerd tot de plannen van het Elysée, zelf zou hebben aangeraden het manifest in het officieële dagblad op te nemen, dat men voor dien tijd niet anders konde beschouwen dan als het manifest van den heer *Veron*. Wij laten de beoordeeling der waarschijnlijkheid van dit gerucht aan onze lezers over.

De eerste voorwaarde der toenadering tusschen den President en den opperbevelhebber van het leger van Parijs zoude, zoo als van zelfs spreekt, de opoffering zijn van den minister van Oorlog, generaal *d'Hautpoul*, die vervangen zoude worden door den generaal *Regnault Saint Jean d'Angely* en die, zoo als het *Bulletin de Paris* zegt, dat zich hiermede ook druk bezig houdt, — tot vergoeding gouverneur van Algerie zoude worden. Eindelijk sprak men ook van het plan eener nieuwe wapenschouwing te Saint Maur; dat slechts eene nieuwe uittarting van de permanente commissie zoude zijn, doch, niettegenstaande al het gebeurde, niet zeer onwaarschijnlijk is, en eindelijk van de aftreding van twee andere ministers; die bevreesd zouden beginnen te worden voor den door het Elysée ingeslagen weg. Zij worden echter niet genoemd.

Ziedaar de geruchten die te Parijs in omloop waren. In dit alles is niets wezenlijks, dan de ongelooflijke veranderlijkheid der invloeden die in het Elysée achtereenvolgens de overhand schijnen te hebben en het beurtelings stoutmoedig maken tot uitdaging toe of beschroomd tot onderwerping.

Het berigt reeds voor eenige dagen uit Turijn ontvangen, dat de Prins *Camille de Cavour* lid was geworden van het Sardinisch ministerie, wordt thans volkomen bevestigd. De portefeuille van landbouw en koophandel is hem toevertrouwd.

Die benoeming is gunstig opgenomen door de gematigd-liberale partij in Piëmont, want de graaf *Camille de Cavour* is buiten twijfel een der uitstekendste mannen van zijn land. Behalve eene speciale kennis van staatshuishoudkunde en finantiële zaken, bezit hij een verheven karakter en eene ondervinding verkregen door zijn verkeer met alle staatslieden, die sinds het vierde eener eeuw in Frankrijk en Engeland hebben uitgeblonken.

De *Opinione* van Turijn, beweert dat er namens den Paus eene nieuwe nota aan het Sardinische gouvernement is gezonden, om te protesteren tegen de maatregelen die ten aanzien der aartsbisschoppen van Turijn en Cagliari zijn genomen.

Zoo men hetzelfde blad mag gelooven, dan zou de heer *Ferdinand Barrot*, Fransch gezant te Turijn, de Sardinische legatie verlaten om eenen anderen diplomatischen post op zich te nemen.

Op den 11den was de graaf *Diego de la Vega*, buitengewoon gezant en gevolmagtigd minister van Spanje, bij het hof van Turijn, in die stad aangekomen.

Het berigt, dat Prins *Della Cisterna* door het Sardinische gouvernement naar Parijs was gezonden met eene zending voor de Fransche regering, wordt heden bevestigd. De heer *Della Cisterna* is ingelijfd een uitstekend lid der gematigd-liberale partij. Men berigt dat zijne zending zoowel in verband staat met de zaak van den aartsbisschop *Franzoni*, als met de propaganda die in werking zoude zijn in de Fransche departementen, welke digt bij de Piëmontesche zittingen gelegen zijn. Wij staan echter niet voor waarheid hiervan in.

Gisteren liep te Parijs het gerucht dat het Sardinische ministerie zijn ontslag had aangeboden. Dit gerucht is klaarblijkelijk onjuist. Alleen de intreding van den graaf *Camille de Cavour* in het kabinet kan daartoe aanleiding gegeven hebben; doch dit versterkt het ministerie en desorganiseert hetzelve niet.

Brussel, 27 oct. Hier heeft het gerucht geloopen, dat Koning *Leopold* plan heeft de regering neder te leggen; het is echter ongegrond.

FRANKRIJK.

Parijs, 26 oct., 's avonds 8 ure. (*Langs buitengewonen weg*). De afgevaardigden die te Parijs aanwezig zijn, verlangen de bijeenroeping der Wetgevende Vergadering.

Generaal *Lahitte* heeft zich kandidaat gesteld in het departement du Nord.

Te Ribeauville hebben de arbeiders hun werk gestaakt.

Binnenlandsche Berigten.

Amsterdam, 27 oct. Het voornemen van den heer *Stumpff*, om zijne inrigting in het park, electro-galvanisch te verlichten, schijnt in uitvoering te zullen worden gebragt, althans worden de proeven daarmede genomen en men mag vertrouwen, dat de uitslag aan de verwachting zal beantwoorden. (*A. C.*)

's Gravenhage, 27 oct. Gisteren is van regeringswege verzonden, om aan de belanghebbende kamers van koophandel en fabrieken te worden medegedeeld, eene opgave wegens den handel en de scheepvaart van Groot-Brittannie, in de maand eindigende met september jl, en in de acht maanden eindigende op dezelfde dagteekening, vergeleken met de opgave omtrent de daarmede overeenstemmende tijdperken der jaren 1848 en 1849.

— Heden heeft de heer *van Nes*, nieuw benoemd vice-president van den Raad van Neêrlandsch Indië, in handen van Z. M. den gevorderden eed afgelegd.

— In de zitting van den Hoogen Raad, burgerlijke kamer, van heden, heeft het openbaar ministerie, bij monde van den heer advocaat-generaal *Gregory*, zijne conclusie genomen in de bekende zaak van *H. R. Bolten*, wed. *Gort*, eischeresse, procureur *Eijssell*, tegen de naamlooze maatschappij tot betering van den handelsweg over het Zwolsche Diep, verweerderesse procureur *François*, betreffende al of niet wettig geheven tol over gemeld vaarwater. De heer advocaat-generaal heeft de verschillende genomen middelen van cassatie tegen het vonnis der arrondissements regtbank ten deze *ongegrond* geoordeeld, en daarbij hoofdzakelijk de volgende stellingen ontwikkeld: dat het hier niet betreft een algemeene maatregel van inwendig bestuur, en dat alzoo de Raad van State over het besluit, krachtens hetwelk de bedoelde tol wordt geheven, niet bevoegd is te

[...]oord, dat *niet*, gelijk beweerd is, de eigen-[...] van den bodem van den zeeboezem was afge-[...], en om niet, maar dat hier alleen sprake is van [...] bloote *concessie*, aan de verweerderesse verleend, [...] voor de verbeteringen, aan het Zwolsche Diep [...] daargesteld, een tol te heffen van de schepen, die [...] vaarwater passeren; dat die tol *niet* als eene [*be*]*lasting* is te beschouwen ten behoeve van 's lands [...], welke niet dan krachtens eene wet mag worden [o]pgelegd, maar alleen is eene retributie van de ver-[...]ering der passage door het Diep, van de gebruikers [...]an dat vaarwater in hun eigen belang gevorderd, dat [*de*] *Koning bevoegd* is, bij *besluit* zoodanige concessie [...] tolheffing te verleenen; en dat bij geene wet die [...]gsoefening aan HD. is ontzegd; dat eindelijk, [...]mits hier *niet* kan gedacht worden aan eene wet, [...] aan eenen *algemeenen maatregel van inwendig* [*best*]*uur*, en de Koning voorts de insertie van bedoeld [...] in het *Staatsblad* niet noodig geoordeeld heeft, [...]elijke plaatsing ook niet behoefde te geschieden, [...]dat, als betreffende het ten deze een lokaal be-[...], op het stuk van publiekmaking genoegzaam [...]aan is door de plaatsing van het tarief, waarin [...] besluit textueel is opgenomen, in de *Overijssel-[sche] Couranten.* Hoofdzakelijk op deze gronden, [...]ke nog nader werden toegelicht, heeft de adv.-gen. [ge]concludeerd tot verwerping van den eisch der ei-[...]eresse, met veroordeeling in de kosten en boete [v]an cassatie. — De uitspraak in deze zaak is bepaald [...] morgen over vijf weken, vrijdag 22 november aanst.

Leeuwarden, 26 oct. Bij de op heden plaats ge-[...] hebbende opening der stembussen, bevattende [...] stembriefjes, ingekomen voor de verkiezing van [een] lid voor de Tweede Kamer der Staten-Generaal, [in] de plaats van den heer dr. *W. R.* baron *van* [*Ho*]*ëvell* is gebleken, dat er 867 stemmen uitgebragt [wa]ren, als: Leeuwarden 305, Leeuwarderadeel [...], Wonseradeel Bolsward 32, Wonseradeel Mak-[kum] 47, Menaldumadeel 48, 't Bildt 47, Bols-[wa]rd 64, Barradeel 29, Franekeradeel 18, Frane-[ker] 86, Harlingen, 104, Tietjerksteradeel Rijper-[ke]rk 20, Tietjerksteradeel Bergum 32, te zamen [...] stemmen, waarvan 10 in blanco en 4 niet be-[hoo]rlijk ingevuld, alzoo 853 wettige stemmen; vol-[str]ekte meerderheid 427. De heer mr. *A. Ypeij* ver-[ee]nigde op zich 707 stemmen, terwijl 146 op verschil-[len]de personen uitgebragt waren, zoodat de heer [mr.] *A. Ypeij*, officier bij de arrondissements regt-[ban]k alhier, is verkozen. (*P. F. C.*)

Zalt-Bommel, 26 oct. Onder de nieuwsberigten, [...]komende in vroegere nummers van *de Indiër*, [...] reeds eenmalen gewag gemaakt van de omstan-[di]gheid, dat het koloniaal bestuur het voornemen [...]oesterde, om de ontginning van mijnen in den [O]ost-Indi[...] geheel of gedeeltelijk [o]ver te geven aan de particuliere exploitatie. Indien [me]n de openbare geruchten mag gelooven, dan zou [de] behandeling van dit gewigtig onderwerp zoo ver [...]ijn gevorderd, dat de minister van koloniën reeds [een] merkwaardig verslag heeft onderworpen aan de [ko]ninklijke beoordeeling en goedkeuring. Diezelfde [ge]ruchten beweren, dat de nieuwe verordeningen, [we]lke bij het verslag zijn voorgesteld, berusten op [...]de grondslagen en eenen overgang daarstellen, [of] althans voorbereiden, van het tegenwoordig stelsel [v]an monopolie en eigene ontginning, tot dat der vrij-[he]id van handel en toelating van particuliere onder-[ne]ming en particulier kapitaal.

Mogten deze geruchten spoedig door officiële me-[de]deelingen bevestigd worden, dan zullen zij gewis [bij] alle voorstanders van mildere koloniale instel-[lin]gen algemeenen bijval vinden. Het was reeds al [...] dikwerf ons lot, de maatregelen van het tegen-[wo]ordig koloniaal bestuur te bestrijden. Deze tegen-[sta]nd sproot echter immer voort uit pligtbesef en [ove]rtuiging. Wij grijpen daarom te gretiger de ge-[leg]enheid aan, om te doen blijken van onzen weer-[...], om ons te scharen onder de bestrijders van [den] minister, door thans onze stem te voegen bij die [der] talrijke aanprijzers van het ministerieël voorne-[men]. Wij hopen te gelijk dat de minister, spoedig [doo]r de openbaarmaking van zijn verslag en van het [rap]port der vroeger benoemde commissie, ons zal in [sta]at stellen, om het geheele plan van den afstand [...] deszelfs bijzonderheden te toetsen aan het alge-[me]en belang.

Het lid in den raad van Indie, *J. C. Cornets* [*de*] *Groot*, heeft, naar men verneemt, met de land-[m]ail die in 't laatst van juli ll. Batavia verliet, aan [Z.] M. om ontslag en pensioen verzocht. Wordt aan [dat] verzoek gevolg gegeven, dan bestaat de raad [van] Indië nu nog uit de heeren graaf *van Hogen-[dorp]*, *du Puy* en *Roeloffs*. Van de twee eerstge-[no]emden is, gedeeltelijk door ouderdom, gedeeltelijk [doo]r de positie waarin zij zich bevinden, tegenwoor-[dig] niet veel meer te verwachten. (*Indiër.*)

Arnhem, 28 oct. Men leest in de *Dordrechtsche Courant*:

»Het plan — reeds bij de invoering van eene meer vrij-[zi]nnige wetgeving op de scheepvaart opgevat, om ook [aa]n Dordrecht die voordeelen te verzekeren, welke daar [uit] ten gevolge der meerdere uitbreiding van den tran-[sit]o-handel van en naar Duitschland, konden voort-[vl]oeijen, door eenen geregelden weg aan dien handel [te] bezorgen van en naar een' der grootste wereld-[...], de republiek der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, — is eindelijk tot rijpheid gekomen. On-[der] het opperoezigt van de hoofden van het stedelijk [bes]tuur en van andere aanzienlijke ingezetenen, wordt hier ter stede eene maatschappij gevormd, ten doel hebbende de daarstelling eener geregelde stoomvaart op Noord-Amerika. Deze onderneming, zoo onbere-kenbaar in hare gevolgen, vooral voor de stad onzer inwoning, welke door hare natuurlijke ligging bo-ven eenige stad in ons vaderland, om niet te zeg-gen boven eenige plaats van het vaste land van Europa, voor dezelve geschikt is, mogen wij niet anders dan toejuichen. Zal daardoor eene gelegen-heid gegeven worden om Nederland te maken tot het punt van vereeniging tusschen de Duitsche Staten en de nieuwe wereld, waar tusschen de gemeenschap thans, uit gemis van het voorgenomene, niet dan langs omwegen en op eene meer kostbare wijze moet plaats hebben? — Ziedaar eene vraag, waarop wij gerustelijk toestemmend meenen te kunnen antwoor-den, wanneer de aanvankelijke belangstelling, door velen reeds getoond, door het algemeen gedeeld wordt Mogen wij daaraan twijfelen? immers neen. Zal het gezond verstand der gegoeden in den lande, die het meeste belang bij de toenemende welvaart van Ne-derland hebben, nog gezwegen van hunne vader-landsliefde, niet het zijne bijdragen om krachtig de aangewende pogingen te ondersteunen, en alzoo eene onderneming te helpen tot stand brengen, niet alleen weldadig in hare gevolgen voor de stad Dordrecht, maar ook voor geheel Nederland."

— Het *Dagblad van 's Gravenhage*, berigtende dat den 14den dezer te Scheveningen het badsaizoen gesloten is, voegt daarbij het volgende:

»Overzien wij nu het afgeloopen badsaizoen in zijn geheel, zoo vinden wij, dat, ondanks het meestal koele weder, dat in hetzelve heerschte, dit saizoen zich verre boven zijne naaste voorgangers verheft ten opzigte van het druk bezoek en het getal der gege-ven baden. Het cijfer der laatste heeft in de stede-lijke inrigting bedragen 11,456, waarvan 36 douche, 44 regenbaden, 233 binnenbaden, 5015 in de klei-ne en 6128 in de groote badkoetsen. Rekent men hierbij omtrent een gelijk getal, in de badinrigting van den heer *Maas* gegeven, zoo ziet men, dat er nog nooit aan het Scheveningsche strand een zoo groot getal baden genomen is als in den afgeloopen zomer.

»Het getal vreemde badgasten was ook veel grooter dan in een der vroegere jaren, daar alle kwartieren in de bijzondere huizen te Scheveningen en alle ver-trekken der inrigting van den heer *Maas* vrij langen tijd zijn bezet geweest, en ook het groot stedelijk badhôtel, ofschoon de aankomsten er later plaats hadden, een geruimen tijd zoo vol van bewoners was, dat er verscheidene familien, wegens gebrek aan plaats, hebben moeten afgewezen worden.

»Onder de vreemden heeft men meer Duitschers be-merkt dan in de laatste jaren, ook eenige Zwitsersche familien, en verscheidene Polen en Russen, meest van hoogen rang, welke laatse natie men sedert verschei-dene jaren hier als geene badbezoekers gezien had.

»Daar het grootste gedeelte dezer vreemden hunne tevredenheid betuigd hebben over ons strand, zoo geschikt tot baden, over de matiger prijzen van ver-blijf en voeding en de goede behandeling, en over de meerdere gelegenheid tot verzet en vermaak, en daar verscheidene, die vroeger andere zeebaden be-zocht hadden, aan Scheveningen in vele opzigten den voorrang boven dezelve toekenden, kunnen wij de hoop koesteren, dat het bezoek van onze schoone zeebadplaats weder zal gaan toenemen, en het dus blijken zal, dat de concurrentie der beide bad-inrig-tingen niet alleen zeer voordeelige gevolgen voor Scheveningen in het geheel zal hebben, maar ook op den duur meer voor- dan nadeelig op de stede-lijke bad-inrigting zal werken.

»De geneeskundige heilzaamheid onzer zeebaden heeft zich ook weder in het afgeloopen saizoen in treffende voordeelen vertoond, maar van de andere zijde is het ook wederom gebleken, dat een onvoor-zigtig en onbestuurd gebruik derzelve groot nadeel kan berokkenen."

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

Zitting van woensdag, 26 october.

In deze zitting zijn ingekomen de volgende ko-ninklijke boodschappen, ten geleide van een gelijk getal ontwerpen van wet, als:

1o. Omtrent het regt van registratie der brieven van naturalisatie; 2o. tot het toekennen van pen sioen aan drie leden der vroegere Eerste Kamer; 3o tot afschaffing der leges en tot regeling der kosten van toezigt, ter zake van de in- en uitgaande regten en accijnsen; 4o. betreffende de heffing van grond-belastingen in Limburg; 5o. tot wijziging der wet van 9 mei 1846 (*Staatsblad* no. 24) omtrent de bur gerlijke pensioenen; 6o. tot het doen overschrijven op de begrooting van uitgaven op het pensioenfonds van burgerlijke ambtenaren over 1850; en 7o. tot vaststelling eener afzonderlijke begrooting van uit gaven, wegens den arbeid der gevangenen over 1851, met aanwijzing der middelen, tot bestrijding dier uitgaven. Al deze stukken zullen worden gedrukt, rondgedeeld en aan de afdeelingen ter overweging gezonden.

Een ingekomen adres van *van Dorssen* en andere leden van het landhuishoudkundig congres, die wet-telijke verordeningen verlangen tot afwering der longziekte van het vee, wordt naar de commissie voor de verzoekschriften verzonden.

De permanente commissie der Maatschappij van Weldadigheid heeft aan de Kamer toegezonden het algemeen verslag wegens den staat der Maatschappij over 1849. Plaatsing in de boekerij.

Aan de orde van den dag is de beraadslaging over het adres, in antwoord op de troonrede, en wel in de eerste plaats, over de algemeene strekking van dat adres.

Nadat de heeren *van Dam van Isselt*, *Baud*, *van Goltstein* en *van Hall* daarover het woord gevoerd hadden, en de heer *Dullert*, namens de commissie het ontwerp verdedigd had, is de algemeene strek-king van het adres in hoofdelijke omvrage gebragt, en met 56 tegen 3 stemmen, *goedgekeurd*.

Daarna is beraadslaagd over de zinsneden van het adres, elk in het bijzonder.

§ 1 gaf geene aanleiding tot discussie en werd zon-der stemming *goedgekeurd*.

§ 2 heeft tot eenige beraadslaging aanleiding ge-geven over het vraagstuk der betrekkingen van Lim-burg tot Duitschland. De minister van Buitenlandsche Zaken heeft in het breede betoogd, dat de regering bij hare handelingen in dat opzigt voor oogen heeft: 1o. het belang van Nederland; 2o. de bestaande tractaten. Dezerzijds zal men zich stipt aan de trac-taten houden, en wacht men overigens den loop der omstandigheden in Duitschland af. Bij stemming is § 2 met 55 tegen 4 stemmen aangenomen.

Tegen de heeren: *van Dam van Isselt*, *van Golt-stein*, *Boreel van Hogelanden* en *Gevers van En-degeest*.

§ 3. Nopens de scheepvaartwetten heeft mede tot beraadslaging aanleiding gegeven. De heer *van Has-selt* heeft voorgedragen de woorden: *Wij verwach-ten*, te veranderen in: *Wij vleijen ons.* Dat amen-dement is met 51 tegen 7 stemmen *verworpen*; waarna § 3 zonder stemming is *aangenomen.*

§ 4. *Oorlog.* De heer *Dommer van Poldersveldt* heeft een amendement voorgesteld, strekkende tot inlassching dezer woorden:

»De verklaring, dat wij aan onze beraadslaging weldra zullen zien onderworpen, de dringend ver-eischt wordende wetten op de bevordering, het ont-slag en het op pensioen stellen der militaire officieren, is ons hoogst aangenaam geweest."

De heer *Baud* heeft een amendement voorgedra-gen, om de zinsnede tot het eerste gedeelte te be-palen en haar achter het woord *verdedigingsstelsel* te sluiten.

Het amendement van den heer *Baud* is met 58 tegen 1 stem *verworpen*; dat van den heer *Dommer van Poldersveldt* is *verworpen* met 32 tegen 27 stemmen; waarna de 4de § zelf zonder stemming is *aangenomen*.

Morgen ochtend te 11 ure voortzetting der beraadsla-gingen, aan te vangen met § 5.

Zitting van donderdag 27 october.

In deze zitting is ingekomen eene koninklijke boodschap ten geleide van een ontwerp van wet ter nadere voorziening tot het voortzetten der werken tot droogmaking van het Haarlemmermeer. Druk-ken, ronddeelen en verzending aan de afdeelingen.

Door den minister van Buitenlandsche Zaken is aan de Kamer toegezonden een afschrift der over-eenkomst tusschen Nederland en België betreffende het kanaal van Luik naar Maastricht. Drukken, ronddeelen en verzending naar eene commissie, be-staande uit de heeren: *Boreel*, *Sloet*, *van Zuijlen*, *Taets* en *de Lom de Berg* tot het doen van rapport.

Aan de orde is de voortzetting der beraadslagingen over het ontwerp-adres en wel over § 5 (*Marine*).

Deze § wordt zonder hoofdelijke stemming *aange-nomen.*

§ 6. (*Koloniën*). Ook deze § wordt zonder stemming *goedgekeurd.*

§ 7. (*Huishoudelijke toestand des rijks*). Na eene korte woordenwisseling, waaraan deel nemen de heeren *Bachiene*, *van Nispen*, *Dullert*, *van Dam* en *van Hoëvell* wordt de § zonder hoofdelijke stem-ming *aangenomen.*

§ 8. (*Geldmiddelen*). Na eene woordenwisseling waar-aan de heeren *van Nispen*, *van Doorn*, *van Zuy-len*, *Jongstra* en de *minister van Financiën* deel namen, stelt de heer *van der Veen* als amendement voor, aan het slot der eerste zinsnede het woord *meer* te voegen en alzoo te lezen: »wekken bij ons meer vertrouwen voor de toekomst."

De heer *van Zuylen* verklaart zich namens de commissie tegen het amendement.

Na eene woordenwisseling tusschen de heeren *van Hall* en *Jongstra* wordt het amendement van den heer *van der Veen* verworpen met 52 tegen 7 stem-men.

Voor de heeren *van Hasselt*, *van der Veen*, *Westerhoff*, *Groen*, *van Dam*, *Zylker* en *Reinders*.

De § zelve is zonder hoofdelijke omvrage *goedge-keurd.*

De beraadslagingen werden geopend over § 9.

De heer *Mackay* gaat na, wat er ten aanzien van het 5de der add. artt., nopens de wet op het ger-derwijs, is voorgevallen. Hij trekt [...] uit, dat, indien het niet mogelijk [...] voor-eerst tot stand te brengen, [...] is, dat ten minste [...] verleend, welke de grondwet [...] de wet toekent. Hij merkt daarbij op, dat de vrijheid van het onder-wijs niet als eene gunst, maar als een regt gevraagd is. Indien het alsoo vooreerst onmogelijk is, de or-ganieke wet tot stand te brengen, dat dan ten minste het gesproken en geschreven woord worde

bewaarheid en de vrijheid behoorlijk worde geregeld en gewaarborgd.

De heer *Gevers van Endegeest* kan zich met de § *niet* vereenigen. Indien hij er op let, wat in het vorige jaar, bij gelegenheid der beraadslagingen over het adres is voorgevallen, ten opzigte van het 5de der add. artt. van de grondwet, toen het toenmalige ministerie de wetten had voorgedragen, die de grondwet voorschreef, dan mag hij nu niet nagenoeg met stilzwijgen voorbijgaan eene niet naleving van het 5de add. art. der grondwet door het tegenwoordig ministerie. Zoodanig stilzwijgen zou als eene goedkeuring kunnen worden beschouwd, waartoe hij niet mag besluiten.

De heer *van Dam van Isselt* ondersteunt den wensch, dat er zoo spoedig doenlijk aan het grondwettig voorschrift worde voldaan, door eene wet op het onderwijs voor te stellen, doch hij zou niet kunnen besluiten mede te werken, dat het gesproken of geschreven woord van eenen minister in Nederland wet worde. Zoo lang de wet van 1806 bestaat, moet zij worden gehandhaafd en nageleefd. Geene ministerieele willekeur moet daarvoor in de plaats worden gesteld.

De heer *Mackay* geeft te kennen, dat hij niet is tegen de wet. De wet van 1806 heeft geen monopolie daargesteld. Hij vraagt niet, dat het ministerie de zaak bij Koninklijk besluit regele. Hij verlangt juist het vasthouden aan het aannemen van een wettelijken grondslag, doch in allen gevalle vraagt hij wat de bestaande wet geeft.

De heer *Engelen* is voor de §. Ook hij wil de behandeling van het adres niet als de gelegenheid te baat nemen, om in eene beoordeeling te treden van de daden en handelingen aan het ministerie. Ook hij deelt den wensch, dat de staat van onzekerheid, waarin de aangelegenheid van het onderwijs verkeert, ophoude, en dat eindelijk de lang gewenschte wet nopens het onderwijs worde ingediend. Ten gevolge van die niet-aanbieding, bestaat het regt van den vader, om aan zijne kinderen zoodanig onderwijs te geven, als hij goedvindt, nog steeds alleen in naam. Tot hiertoe is op dat regt een schromelijk misbruik gemaakt. Hij merkt voorts op dat het staats-examen, niet bij de wet, maar bij een Koninklijk besluit is daargesteld. Het laatstelijk genomen besluit, tot voorloopige opheffing van hetzelve, heeft alzoo een ander Koninklijk besluit vervangen. Van het eerste oogenblik af, heeft hij vele bezwaren tegen het staats-examen gehad. De ondervinding heeft hem geleerd, dat die bezwaren niet overdreven waren. Later bij de wettelijke regeling van het onderwijs, kan op dat belangrijke onderwerp teruggekomen worden.

De heer *van Goltstein* antwoordt, dat het besluit van 1845, houdende instelling van het staatsexamen, was genomen onder de werking van de grondwet van 1840, die eene dergelijke regeling van dat onderwerp bij besluit, toeliet. Doch het besluit van 1850, tot afschaffing is ongrondwettig, daar het genomen is onder de werking der grondwet van 1848, waarin bepaald wordt, dat de inrigting van het onderwijs bij de wet zal worden geregeld. Dat besluit van 1845 was wel gewikt en gewogen. Er is daartoe niet overgegaan dan na rijp beraad. De Raad van State werd deswege gehoord. Het besluit berustte echter op eenen valschen grondslag. Hij twijfelt er aan, of dit alles bij het jongste besluit wel heeft plaats gehad. Hij houdt vol, dat er ten dezen schennis en overtreding der grondwet aanwezig is en dat de zedelijke belangen der natie daardoor zijn benadeeld geworden.

De heer *Groen van Prinsterer* houdt eene lange redevoering en kan zich niet vereenigen met de zinsnede dezer §, waarin gesproken wordt over de goede uitkomsten, »welke in de afgeloopene zitting verkregen zijn." Hij stelt als amendement voor de beide laatste zinsneden dezer § weg te laten en daarvoor te stellen het volgende: «Wij zijn, Sire, levendig doordrongen van het gewigt der taak die ons wacht. Het gemeen overleg van de Kroon en de vertegenwoordigers van het Nederlandsche volk, ter naleving en ontwikkeling van de in 1848, met behoud der eigenaardigheid van haar beginsel, gewijzigde grondwet, moge, onder Hoogeren Zegen, aan de zedelijke en stoffelijke belangen van het dierbaar vaderland bevorderlijk zijn." De spreker heeft dat amendement breedvoerig verdedigd en toegelicht.

De heer *van Goltstein* verklaart dat hij voor het amendement van den heer *Groen* zal stemmen.

Hij treedt in eene historische ontwikkeling, om aan te toonen, dat onze staatsinrigting in het volksbestaan is doorgedrongen en dat zij zich daardoor onderscheidt van die staatsinrigtingen, die bloot op theoriën steunen. Hij verwerpt de leer van het volksopperregt, de volkssouvereiniteit. Hij behoort noch tot de regt-gezinde conservatieve, noch tot de dusgenaamde volksgezinde partij, maar hij behoort tot de grondwetgezinde partij. In het amendement vindt hij de uitdrukking van zijne gevoelens en daarom kan hij er zich mede vereenigen. Hij verlangt de handhaving en naleving der grondwet in haren ganschen omvang, doch ook geen stap verder dan de grondwet. Het [illegible] noch in den geest noch in het streven der [illegible] gemeen stemregt te verkrijgen, of een strijd tusschen arbeid en kapitaal te doen ontstaan. Tegen zulke begoochelingen wil hij zich verzetten. Dit noopt hem tot goedkeuring van het amendement.

De heer *van Dam van Isselt* verlangt geen stempel te dragen, vooral niet van revolutie. Hij rangschikt zich onder de conservatieven, zoo als, naar hij meent, alle leden der Kamer het zijn. Wij zouden optreden, als de regering een stap verder of buiten de grondwet zou willen doen, als men misbruik wilde maken van magt of van gezag. In de toepassing en uitvoering der grondwet ondersteunt hij de regering. Revolutie is een gruwel, doch wanneer men daaronder verstaat voorstanders der op eene wettige wijze herziene grondwet van 1848, dan heeft het woord *revolutie* eenen goeden zin; dan is het een overgang tot het goede en betere.

De heer *van Hall* zal stemmen tegen het amendement van den heer *Groen*.

De heer *van der Linden* acht het amendement-*Groen* onnoodig, onnuttig en gevaarlijk. Hij hoopt dat deze Kamer zal blijven volharden bij »de *magnifieke* houding" waarvan de heer *Groen* heeft gewaagd. Hij meent, dat het voor het vaderland van meer praktisch nut is, de begrooting en andere onderwerpen te behandelen, dan zich te verdiepen in lange redeneringen over afgetrokken beginselen.

De heer *van Zuijlen* heeft namens de commissie de § verdedigd.

De heeren *Boreel*, *Gevers* en *Baud* ondersteunen het amendement van den heer *Groen*.

De *minister van Binnenlandsche Zaken* beantwoordt de vorige sprekers.

Nadat nog het woord is gevoerd door den heer *van Dam*, door den *minister van Binnenlandsche Zaken* en den *minister van Justitie*, wordt het amendement van den heer *Groen* in omvraag gebragt en verworpen met 52 tegen 8 stemmen.

Voor de heeren *Taets*, *Groen*, *Mackay*, *Hoffman*, *Boreel*, *Gevers*, *van Golstein* en *Baud*.

§ 9 wordt daarop *aangenomen* met 49 tegen 11 stemmen.

Tegen de heeren *Hoffman*, *Boreel*, *Schooneveld*, *Gevers*, *Baud*, *van Doorn*, *Jongstra*, *Groen*, *Mackay*, *van Dam* en *van Voorst*.

Daarna is het geheele adres, zoo als het door de commissie is ter tafel gebragt, onveranderd *aangenomen* met 53 tegen 7 stemmen.

Tegen de heeren *van der Veen*, *Groen*, *Mackay*, *van Dam*, *Hoffman*, *Boreel* en *Baud*.

Advertentiën.

Aanbesteding.

De DIJKSTOEL van het POLDER-DISTRICT *OVER-BETUWE* is voornemens, onder nadere approbatie, op Zaturdag den 26sten October 1850, des namiddags te twee ure, in het Ambtshuis te *Elst*, in het openbaar aan den minstaannemende aan te besteden:

Het LEGGEN *van eenige* KRIBBEN *onder* Heteren, *met bijlevering van alle de daartoe benoodigde* MATERIALEN.

De Voorwaarden en het Bestek zullen vier dagen vóór de Besteding ter inzage der belanghebbenden liggen bij *D. VERMEER*, aan het Veerhuis te *Heteren*; bij *GRADUS PETERS*, aan de Borstwering te *Pannerden*, en ten Kantore van den Secretaris van *Over-Betuwe* te *Nijmegen*; zullende daags vóór de Besteding de noodige aanwijzingen door den Dijkmeester in loco gedaan worden.

Departement van Financiën.

BESTUUR DER DOMEINEN.

De Ontvanger der Domeinen te *Arnhem*, als daartoe behoorlijk gemagtigd, maakt bekend, dat de op den 28sten October 1850 bepaalde VEILING te *Arnhem* van DOMEINGOEDEREN, gelegen onder *Apeldoorn*, *Vaassen*, *Oene*, *Epe*, *Heerde* en *Voorst*, (Kavel 68 tot en met 110 van den Catalogus No. 40, uitmakende,) uithoofde van gerezene bezwaren, VOORLOOPIG WORDT UITGESTELD.

Aan de Tuinmanswoning op *Larestein* te *Velp*, zal men op 23 October 1850, aan te vangen des morgens te 9 ure, ten overstaan van den Notaris *VAN ROSENTHAL*, op tijd verkoopen:

10 Vette KOEIJEN, 10 vette OSSEN, 6 stuks jong VEE, 3 beste MELKKOEIJEN, een extra fraai en fijn gedresseerd RIJPAARD, 2 vette VARKENS, een EZEL en eene GEIT, voorts eene BAROUCHETTE, een EZELKARRETJE, ruim 50,000 ponden best UITERWAARDS HOOI, verschillende nieuwe VISCHTUIGEN en NETTEN, eene JOL en 2 ZWANEN, en eindelijk eene MEUBELEN en HUISRAAD, alles daags te voren bij den Tuinman op die Plaats te bezigtigen.

MEN VERLANGT, *zeer in de nab*[ij]heid van *Arnhem*, of in de Stad zelv[e,] tegen 1o. Mei 1851, TE HUREN: Een l[e]geabel HUIS met TUIN. Het Huis moet ten minst[e] *zes* goede VERTREKKEN bevatten, van goed PUT en REGENWATER en goeden DROOGZOLDER en KELDER voorzien zijn en verder van die GEMAK[KEN] welke de BEWONING, voor een groot ge[zin] aangenaam kunnen maken. — Opgave van stand, localiteit en huurprijs wordt met *franco brieven* ge[vraagd] onder Letter M, aan het adres van den He[er] *W. J. THIEME*, Boekhandelaar te *Zutphen*.

---

† † † Aan de belanghebbenden wordt beke[nd] † † gemaakt dat de Commissie uit het Provin[ciaal] † Geregtshof van *Gelderland*, belast met het afnemen van examen aan hen, die, gedurende het laatste jaar hunne woonplaats in dat gewest gehad hebbende, de bevoegdheid verlangen te verkrijgen om tot NOTARIS benoemd te worden, daartoe [zal] vaceren op Vrijdag den 22 November 1850 des voormiddags ten 10 ure in een der vertrekken van het Ho[f-]gebouw te *Arnhem*: zullende de vereischte bewijsstukken vóór den 8 dier maand aan de voormelde com[missie] vrachtvrij moeten worden gezonden.

De Procureur Generaal bij het Pro[-]vinciaal Geregtshof in Gelderland,
W. STAATS EVERS.

J. G. RIELING, van *Amsterdam*, alhier ter Stede aangekomen met eene groo[te] partij SCHOENEN en LAARZEN en a[lle] soorten van DAMES-LAARSJES, als LAKENSCH[E] LAARSJES rondom met Leer omzet, STOFFE LAARS[-]JES, Dito KINDERWERKEN, verder alle soort[en] van WINTERWERKEN, en zal uitverkoopen bene[den] den Fabrieksprijzen; alles net en soliede bewerkt. [Is] uitgepakt in het Logement *den Zwarten Arend* bij *BALTUSSEN*, op de Groote Markt. Verzoek[t] de gunst en recommandatie.

---

† † † *VERLOREN* een klein Gouden D[A-]† † MES HOROLOGIE en Gouden MÉDAIL[-]† LON met Bruin Haar. Die dezelven bij den Uitgever dezes terug bezorgt, zal eene ruim[e] belooning genieten.

Dr. *KAHN'S* O[NT-]
LEEDKUNDIG MUSEUM
nog slechts eenige dagen
ter bezigtiging open.

STOOMVAART
VOOR DEN
NEDER- EN MIDDEN-RIJN
DUSSELDORPSCHE
MAATSCHAPPIJ.

Geregelde Dienst van 18 October 1850.

Van *Dusseldorp* naar *Arnhem*: des Maandags, Donderdags en Zaturdags, des morgens te 8 ure.

Van *Arnhem* naar *Rotterdam*: des Zondags, Dingsdags en Vrijdags, des morgens te 9 ure.

Van *Rotterdam* naar *Arnhem*: des Maandags, Woensdags en Zaturdags, des morgens te 6½ ure.

Van *Arnhem* naar *Emmerik* en *Dusseldorp*: des Maandags, Woensdags en Zaturdags, des namiddags te 3½ ure.

In directe verbinding met de **DAGELIJKSCHE DIENST** tusschen *Dusseldorp* en *Keulen*, **TWEEMAAL DAGELIJKSCHE** tusschen *Keulen* en *Mainz* en de **DAGELIJKSCHE** tusschen *Mainz* en *Mannheim*.

Nadere inlichtingen geeft de Agent te *Arnhem*,
C. BALCK.

RIJN- EN IJSSEL-
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Dienstregeling beginnende op den 16den October 1850.

Van *Arnhem* naar *Emmerik*, *Dusseldorf* en *Keulen*, Zondags, Dingsdags en Donderdags, 's Avonds om 6 uur.

Van *Arnhem* naar *Zutphen*, *Deventer*, *Zwolle* en *Kampen*, Maandags, Woensdags en Zaturdags, 's Morgens, om 8 uur.

De Agent,
W. L. A. MALLINCKRODT.

Waterhoogte te Arnhem.

18 Oct. 2 El 3 Palm 6 Duim; gew. 10 D. gev. 6 [illegible]

De prijs dezer courant is f 5 in de drie maanden. Afzonderlijke nommers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f 1,[illegible] en voor elken regel daarboven 20 centen, behalve 35 centen zegelregt voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.